



**PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB STARSZYCH  
W MIEŚCIE STARGARD**

**na lata 2018-2020**

***„STARGARD PRZYJAZNY STARZENIU”***

## SPIS TREŚCI

Wstęp .....	3
I. Kontekst prawny .....	3
II. Diagnoza sytuacji osób starszych w mieście Stargard .....	4
III. Analiza SWOT .....	14
IV. Cele i działania Programu .....	22
V. Realizatorzy i finansowanie Programu .....	26
VI. Nadzór i koordynacja Programu .....	27
VII. Monitoring realizacji Programu .....	27
Wykaz podmiotów zaangażowanych w tworzenie Programu .....	28
Użyte w Programie skróty .....	30

## WSTĘP

**Program działań na rzecz osób starszych w mieście Stargard na lata 2018-2020 „Stargard Przyjazny Starzeniu”** (zwany dalej Programem) został opracowany przez powołany przez Prezydenta Miasta Stargard zarządzeniem Nr 272/2017 z dnia 12 lipca 2017 r. Zespół Koordynacyjny oraz utworzone przez niniejszy Zespół grupy robocze. W skład Zespołu Koordynacyjnego weszli przedstawiciele Zespołu Doradczego Prezydenta Miasta Stargard ds. Seniorów, Zastępca Prezydenta Miasta właściwy ds. społecznych oraz Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej. Zespół utworzył 8 grup roboczych złożonych z przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych realizujących zadania na rzecz osób starszych. W sumie w pracach grup udział wzięło 61 osób. Grupy odbyły 16 spotkań roboczych, podczas których pracowały nad diagnozą oraz propozycją działań w 8 obszarach:

- 1) Przestrzenie publiczne i budynki,
- 2) Transport,
- 3) Mieszkalnictwo,
- 4) Partycypacja Społeczna,
- 5) Szacunek i Inkluzja Społeczna,
- 6) Partycypacja Obywatelska i Zatrudnienie,
- 7) Komunikacja i Informacja,
- 8) Wsparcie Społeczności i Usługi Zdrowotne.

Następnie zorganizowano 3 spotkania podsumowujące w połączonych grupach, mające na celu weryfikację spójności działań zaproponowanych przez poszczególne grupy robocze.

Grupy robocze w swojej pracy kierowały się przede wszystkim następującymi zasadami: niezależności, uczestnictwa, opieki, samorealizacji i godności, określonymi m.in. w rezolucji Nr 46/91 Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych zawierającej Zasady Działania na Rzecz Osób Starszych.

### I. KONTEKST PRAWNY

Założenia niniejszego dokumentu korespondują z długookresowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej na lata 2010-2020, tj. ze Strategią na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020. Na gruncie krajowym zapisy niniejszego Programu odpowiadają koncepcji polityki senioralnej określonej w Założeniach Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce w latach 2014-2020 przyjętych uchwałą Nr 238 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r., na podstawie której opracowywany jest przez polski rząd dokument programowy Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo. Solidarność. Uczestnictwo. Zgodnie z niniejszymi Założeniami na politykę społeczną składają się przedsięwzięcia, które podzielono na 5 obszarów:

- 1) zdrowie i samodzielność,
- 2) aktywność zawodowa osób 50+,
- 3) aktywność edukacyjna, społeczna i kulturalna osób starszych,
- 4) srebrna gospodarka,
- 5) relacje międzypokoleniowe.

Ponadto w Programie uwzględniono zapisy takich programów jak m.in.:

- 1) Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020,
- 2) Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020,
- 3) Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020.

Przedmiotowy Program jest kompatybilny z dokumentami strategicznymi Miasta Stargard. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego dla Miasta Stargard do roku 2020, która została przyjęta uchwałą Nr XXIV/261/08 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 30 września 2008 r. w ramach Priorytetu Społeczność jednym z celów szczegółowych jest podejmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów w ich integracji i pełnym dostępie do oferty edukacyjnej, kulturalnej, usług zdrowotnych, rekreacji i wypoczynku. Natomiast rozwijanie systemu wsparcia i aktywizacji seniorów to jeden z celów strategicznych zapisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Stargard na lata 2014-2020 przyjętej uchwałą Nr XXXV/405/2013 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 17 grudnia 2013 r. Cele szczegółowe to z kolei:

- 1) rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych,
- 2) rozwijanie oferty edukacyjnej skierowanej do osób starszych,
- 3) wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz- i międzypokoleniową,
- 4) działania na rzecz partycypacji społecznej osób starszych.

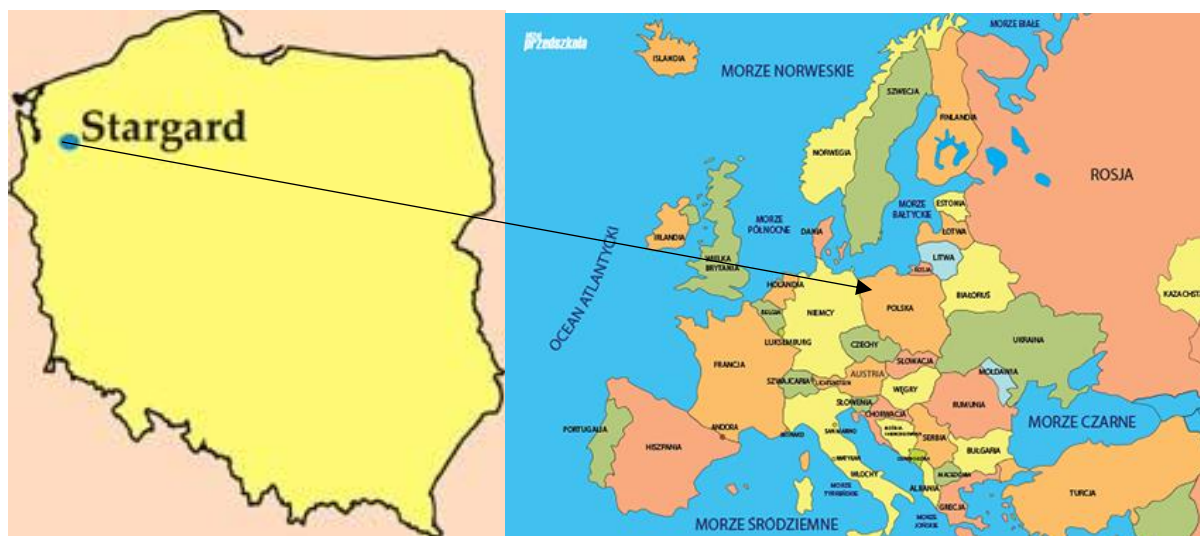
## **II. DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB STARSZYCH W MIEŚCIE STARGARD**

### **1. Miasto Stargard.**

Stargard jest gminą miejską położoną w północno – zachodniej Polsce, w województwie zachodniopomorskim, w powiecie stargardzkim.

Miasto położone jest na Równinie Pyrzycko – Stargardzkiej, nad rzeką Iną, przy drogach krajowych nr 10 i 20, w odległości 46 km od granicy państwa, 36 km od Szczecina, 180 km od Berlina i ok. 100 km od wybrzeża Bałtyku. Zajmuje 48 km<sup>2</sup> powierzchni i liczy blisko 66 tysięcy mieszkańców. Jest trzecim miastem pod względem liczby ludności w województwie. Przez zachodnią część miasta przebiega 15. południk długości geograficznej wschodniej.

Rysunek. Położenie Miasta Stargard.

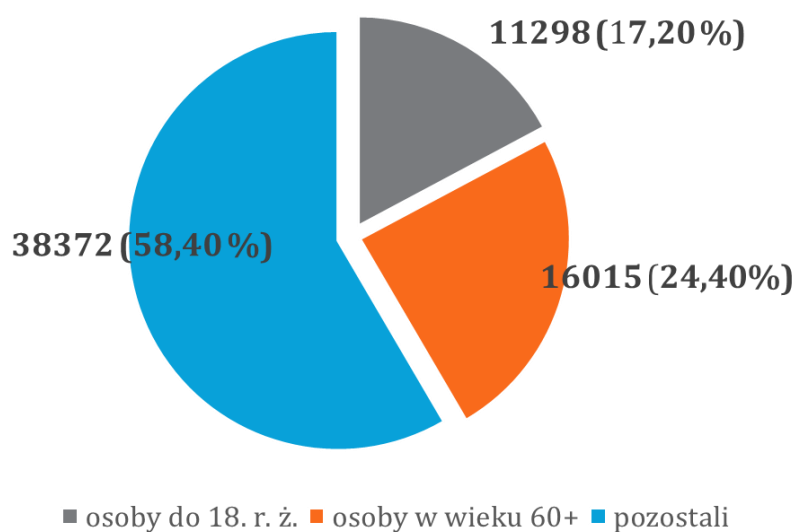


## 2. Liczba osób starszych w Stargardzie.

Dane demograficzne (stan na 31.12.2016 r.):

- |    |                                   |               |
|----|-----------------------------------|---------------|
| 1) | liczba kobiet po 60. roku życia   | <b>-9.409</b> |
| 2) | liczba mężczyzn po 60. roku życia | <b>-6.606</b> |

Wykres. Liczba osób w wieku 60+ w populacji mieszkańców Stargardu:



**Gospodarstwa jednoosobowe:**

1)	<b>Osób w wieku 60+</b>	<b>-2.946</b> , w tym:
	a) kobiet	<b>-2.257</b>
	b) mężczyzn	<b>-689</b>
2)	<b>Osób w wieku 80+</b>	<b>-798</b> , w tym:
	a) kobiet	<b>-666</b>
	b) mężczyzn	<b>-132</b>

### **3. Diagnoza w obszarze PRZESTRZENIE PUBLICZNE I BUDYNKI.**

#### **Budynki użyteczności publicznej.**

Ogólnej ocenie poddano 26 podmiotów użyteczności publicznej prowadzonych przez Miasto lub związanych w inny sposób z miastem (UM, MOPS, SCK, STBS, ZUK, PEC, MPGK, OSiR, MZK, SANEPID, 12 BUDYNKÓW PRZYCHODNI prowadzących działalność leczniczą w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, 2 ŚDS-y, DOM SENIOR+, CSC). W większości obiektów, w których prowadzona jest działalność przez ww. podmioty występują różne bariery mające wpływ na jakość obsługi klientów jakimi są osoby starsze – są to najczęściej bariery architektoniczne typu: brak podjazdu, brak windy, brak toalety przystosowanej dla osób niepełnosprawnych, brak odpowiedniej formy informacji o świadczonych usługach. Często są to budynki wybudowane dosyć dawno, w których wykonanie udogodnień jest niemożliwe ze względów technicznych budynku lub finansowo bardzo kosztowne. Wprowadza się w nich często zastępcze rozwiązania umożliwiające dostęp osób starszych, niepełnosprawnych do usług świadczonych przez te podmioty.

#### **Miejsca przeznaczone do odpoczynku, parki, toalety publiczne.**

Miasto posiada 9 parków i 1 aleję spacerową nad Iną, w różnym stopniu zagospodarowanych pod względem stworzenia stref wypoczynku. Łącznie w ww. parkach jest 241 ławek, 1 toaleta całoroczna i 2 sezonowe. Ponadto 2 toalety są zlokalizowane w obiektach miejskich usytuowanych w parku (budynek Bastei) lub jego bezpośrednim sąsiedztwie (kaplica na cmentarzu przy Parku Batorego) i udostępniane bezpłatnie. Są parki, jak Park Chrobrego, gdzie mała architektura związana z wypoczynkiem (ławki, toalety, oświetlenie, śmietniki) jest rozbudowana. Są także parki gdzie jest stosunkowo niewielka ilość ławek (np. Park Popiela), słabe oświetlenie. Wynika to pośrednio ze stopnia korzystania z parków przez mieszkańców. Wszystkie parki są natomiast dostępne dla osób z trudnościami w poruszaniu się. Oprócz powyższego na 26 tzw. zieleńcach usytuowanych jest 30 ławek. Natomiast miejsca wypoczynku w przestrzeni osiedlowej występują dosyć rzadko. Często ławki są zlokalizowane jedynie przy placach zabaw. Na terenach cmentarzy ławki zlokalizowane są jedynie w okolicach domów pogrzebowych.

Na terenie miasta są 3 toalety publiczne udostępniane bezpłatnie i przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

#### **Chodniki, przejścia dla pieszych, ścieżki rowerowe.**

Wg stanu na 2017 r. sieć dróg publicznych w Stargardzie tworzą drogi krajowe (4), wojewódzkie (4), powiatowe (70) i gminne (183). Jak wynika z powyższego zestawienia

większością dróg publicznych w granicach Miasta Stargard zarządza Prezydent Miasta Stargard. Drogi gminne o łącznej długości 84,768 km posiadają w 85,85 % nawierzchnię twardą ulepszoną (bitumiczną, betonową lub z kostki). Są one utrzymywane w należyтым stanie technicznym. Wzdłuż większości dróg gminnych prowadzone są chodniki, które łącznie ze ścieżkami rowerowymi zajmują około 226 tys. m<sup>2</sup>. Stan znacznej części chodników nie budzi zastrzeżeń. Większość z nich posiada wymienioną bądź wyremontowaną nawierzchnię. Od niedawna ciągi piesze wzdłuż dróg gminnych wyposażane są także w ławki. Ciągi rowerowe wzdłuż dróg gminnych posiadają długość około 18,900 km ich stan należy ocenić jako bardzo dobry. Wzdłuż ścieżek rowerowych umieszczone są stojaki rowerowe, lecz jest ich niewiele. W 2017 r. przeprowadzono na terenie dróg gminnych dostosowanie oznakowania miejsc dla niepełnosprawnych do nowych przepisów rozporządzenia Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Zgodnie z przedmiotowym rozporządzeniem powierzchnię miejsc postojowych dla niepełnosprawnych należało wymalować na kolor niebieski, tak aby poprawić ich widoczność. Dodatkowo ujednolicono sygnały dźwiękowe na przejściach dla pieszych, które pomagają osobom niewidomym i niedowidzącym, którzy dzięki akustycznej informacji mogą bezpiecznie przechodzić przez jezdnię. Sygnał podstawowy został dostosowany do hałasu ulicznego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami sygnał dźwiękowy nadawany z sygnalizatora nie może być cichszy od hałasu ulicznego o więcej niż 20 dB. Dodatkowo sygnalizatory zostały sprawdzone pod kątem wymaganego umieszczenia na wysokości 2,2 metra nad ziemią. Po drogach publicznych na terenie Miasta Stargard porusza się miejska komunikacja autobusowa. Do realizacji zadań związanych z komunikacją autobusową została powołana odrębna jednostka - Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji. MPK zarządza 200 przystankami komunikacji publicznej w granicach administracyjnych Miasta Stargard. 74 z nich wyposażone jest w wiaty przystankowe i ławki.

### **Bezpieczeństwo.**

Na terenie miasta funkcjonuje Komenda Powiatowa Policji oraz Straż Miejska, do zadań których należy dbanie o stan bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście. W związku z uruchomieniem Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa każdy mieszkaniec Stargardu może zgłosić miejsce według niego niebezpieczne i może zapoznać się z informacjami na temat okolic uznawanych za niebezpieczne w naszym mieście. W 2017 r. utworzona została także Miejska Rada Bezpieczeństwa, jako zespół opiniodawczy – doradczy Prezydenta Miasta Stargard w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa i porządku publicznego.

## **4. Diagnoza w obszarze TRANSPORT.**

### **Tabor Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacji w Stargardzie:**

35 autobusów, w tym:

- 20 autobusów niskopodłogowych (bezstopniowe wejście we wszystkich drzwiach autobusu),
- 13 autobusów niskowejściowych (bezstopniowe wejście w I i II drzwiach autobusu),
- 2 autobusy wysokopokładowe (stopnie we wszystkich drzwiach autobusu).

Harmonogram wymiany taboru MPK Stargard:

Kwiecień 2018 roku:

- wprowadzenie do eksploatacji 8 sztuk autobusów niskopodłogowych,
- wycofanie z eksploatacji 2 ostatnich autobusów wysokopokładowych.

Stan od maja 2018 roku – 100% autobusów niskopodłogowych przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych ruchowo, w tym 21 autobusów w pełni klimatyzowanych.

Styczeń 2019 roku:

- wprowadzenie do eksploatacji 8 sztuk autobusów niskopodłogowych.

MPK Stargard w swojej flocie posiada pojazd specjalistyczny wyposażony w windę do transportu osób niepełnosprawnych na wózku inwalidzkim.

**Na system dynamicznej informacji pasażerskiej znajdujący się w autobusach składają się:**

- głosowe zapowiadanie kolejnych przystanków na trasie linii komunikacyjnej (7 autobusów),
- boczna tablica z numerem linii widoczna dla osób niedowidzących (7 autobusów),
- monitoring wewnętrznej przestrzeni autobusu (ponad 15 autobusów).

**Infrastruktura przystankowa:**

MPK zarządza 200 przystankami komunikacji publicznej w granicach administracyjnych Miasta Stargard. 74 z nich wyposażone jest w wiaty przystankowe i ławki.

Przystanki zlokalizowane poza głównymi ciągami komunikacyjnymi wyposażone są w ławki.

**Rozkłady jazdy:**

- wielkość czcionki dostosowana do korzystania z rozkładu przez seniorów oraz osoby niedowidzące,
- na rozkładzie umieszczony piktogram informujący o realizowaniu poszczególnych kursów linii komunikacyjnych przez autobusy niskopodłogowe - do końca kwietnia 2018 roku, później wszystkie kursy linii komunikacyjnych realizowane będą przez autobusy niskopodłogowe,
- publikacja rozkładów jazdy w formie broszury - książeczki w formacie do kieszeni lub do małej torebki.

## **5. Diagnoza w obszarze MIESZKALNICTWO.**

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2016 r. w Stargardzie było 25.540 mieszkań. 1.893 to mieszkania stanowiące mieszkaniowy zasób Miasta Stargard.

Zasoby mieszkaniowe Miasta w kontekście osób starszych:

- 1) 13 mieszkań wspomaganych dla osób powyżej 55. roku życia wynajętych przez Miasto od STBS w celu podnajmowania osobom uprawnionym do lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta – podprogram „Nie Sami”,
- 2) system obniżek czynszu pozwalający na obniżenie opłat czynszowych od 20-40% w zależności od wysokości dochodów; mieszkańcy mieszkań wspomaganych (w tym lokali dla seniorów) mogą korzystać jednocześnie z obniżki czynszu i dodatku



mieszkaniowego, przy czym osoby samotne o najniższych dochodach (do 70% najniższej emerytury) mogą uzyskać obniżkę w wysokości 60%,

- 3) ubiegający się o przydział lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta, powyżej 60. roku życia – 33 osoby:
  - a) gospodarstwa 1-osobowe: 25 osób, w tym:  
lokal docelowy: 17      lokal socjalny: 8,
  - b) gospodarstwa 2-osobowe: 8 osób, w tym:  
lokal docelowy: 7      lokal socjalny: 1;
  
- 4) oczekujący na zamianę z urzędu zajmowanego lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta powyżej 60. roku życia – 59 osób:
  - a) wszyscy mieszkańcy są powyżej 60. roku życia – 26 osób, w tym:
    - gospodarstwa 1-osobowe: 15,
    - gospodarstwa 2-osobowe: 11,
  - b) część lokatorów jest powyżej 60. roku życia: 33 osoby,
  - c) oczekiwania dotyczące lokalu do zamiany:
    - centralne ogrzewanie sieciowe – 33 osoby,
    - położenie mieszkania na niskiej kondygnacji – 20 osób,
    - mieszkanie na terenie miasta (z wyłączeniem Kluczewa) – 36 osób,
    - 1- lub 2-pokojowe – 25 osób,
    - mieszkanie wspomagane dla seniorów – 1 osoba.

Zasoby mieszkaniowe Miasta nie sprzyjają dostosowaniu mieszkań do potrzeb i oczekiwań osób starszych - brakuje lokali nisko położonych, w obrębie miasta, wyposażonych w c.o. sieciowe, łazienki. Nowo budowane budynki na osiedlu Lotnisko w większości przypadków nie są akceptowane przez osoby starsze ze względu na odległość od centrum miasta, koszty utrzymania lokali, oddalenie od najbliższych, oraz znanej im okolicy, ośrodków zdrowia, sklepów itp. Stary zasób mieszkaniowy, o wysokim stopniu technicznego zużycia z większością lokali o niskiej kategorii wartości użytkowej nie sprzyja poprawie warunków życia takich osób. Brak wind w budynkach, wąskie i strome schody powodują zwiększone zapotrzebowanie na lokale nisko położone.

## **6. Diagnoza w obszarze PARTYCYPACJA SPOŁECZNA.**

W ocenie grupy roboczej dokonującej diagnozy w niniejszym obszarze oferta wydarzeń o charakterze kulturalnym, sportowym, turystycznym jest w Stargardzie bogata.

Podmiotami organizującymi niniejsze wydarzenia są w szczególności:

- 1) instytucje miejskie, w tym w szczególności SCK, MDK, MAH, OSiR, Książnica Stargardzka,

- 2) organizacje pozarządowe (w tym działalność Klubów Seniora prowadzonych przez Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział w Stargardzie i Stowarzyszenie Potrzebny Dom oraz funkcjonowanie Uniwersytetu Trzeciego Wieku),
- 3) podmioty prywatne.

W celu zmniejszenia bariery ekonomicznej w dostępie do tych wydarzeń, ale także i w dostępie do innych usług wprowadzono **Program Stargardzkiej Karty Seniora i Zachodniopomorskiej Karty Seniora**. Wprowadzenie z dniem 1 września 2017 r. Programu „Stargardzka Karta Seniora” umożliwi osobom powyżej 60. roku życia korzystanie z ulg i zniżek oferowanych przez podmioty strukturalnie lub kapitałowo powiązane z Samorządem Miasta (tj. np. Ośrodek Sportu i Rekreacji, Spółka z o.o., Stargardzkie Centrum Kultury, Muzeum Archeologiczno – Historyczne) oraz podmioty niepubliczne, które zdecydują się przyłączyć do niniejszego programu. Ponadto Miasto w ramach porozumienia z Marszałkiem Województwa Zachodniopomorskiego umożliwia stargardzkim seniorom korzystanie z Zachodniopomorskiej Karty Seniora.

Dodatkowo Zespół Doradczy ds. Seniorów zaproponował realizację **Stargardzkich Dni Seniora – imprezy dedykowanej osobom starszym**. Stargardzkie Dni Seniora – impreza o charakterze aktywizującym i integrującym osoby starsze. W 2017 r. objęła 4 dni, podczas których seniorzy mogli uczestniczyć w różnych imprezach. W pierwszym Dniu Artystycznym odbył się przegląd chórów emeryckich. Drugi Dzień Sportowy to Senioriada z licznymi, ciekawymi konkurencjami dla aktywnych seniorów ze stargardzkich organizacji pozarządowych. W trzecim Dniu Festynowym Miasto zaprosiło wszystkich seniorów ze swoimi rodzinami na festyn w Parku Chrobrego, a na wieczór na potańcówkę w Teatrze Letnim w tymże Parku. W trakcie festynu rozdawana była Kopera Życia przygotowana przez Miasto. Ostatni Dzień Turystyczny to autokarowe zwiedzanie Miasta z Prezydentem Miasta, który zabrał seniorów nie tylko w zakątki miasta o walorach historycznych ale także na terenie parków przemysłowych. Dni Seniora poprzedziło także spotkanie konsultacyjne przedstawicieli samorządu, instytucji pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych z Rzecznikiem Praw Obywatelskich dotyczące modelu wsparcia osób starszych w środowisku zamieszkania.

## 7. Diagnoza w obszarze SZACUNEK I INKLUZJA SPOŁECZNA.

Dominującym działaniem, którego celem jest włączanie osób starszych w życie społeczne jest ich angażowanie się w **organizacje pozarządowe**. W Stargardzie są 3 organizacje stricte zajmujące się działaniami na rzecz seniorów. Jednakże w pozostałych organizacjach działających w różnych obszarach angażuje się także spora liczba osób w starszym wieku. Miasto w celu rozwoju potencjału organizacji pozarządowych i tym samym angażowania mieszkańców w sprawy miasta prowadzi **Stargardzkie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych** służące ofertą logistyczną, doradczą, szkoleniową, promocyjną. Poniżej tabela przedstawiająca zaangażowanie osób starszych w wybranych organizacjach pozarządowych, które zgodziły się na przedstawienie niniejszych danych:

Lp.	Nazwa organizacji	Ilość osób starszych
1.	Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	1500
2.	Uniwersytet Trzeciego Wieku	501
3.	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policyjnych	197
4.	Stowarzyszenie Amazonek „Stokrotka”	64
5.	Stowarzyszenie Potrzebny Dom	51
6.	Polski Związek Niewidomych	103
7.	Związek Żołnierzy Wojska Polskiego Koło Nr 20	29
8.	Związek Żołnierzy Wojska Polskiego Koło Nr 19	35
9.	Stargardzkie Stowarzyszenie Klub Abstynenta ALA	25
10.	Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Chorobą Parkinsona	20
11.	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych	41
12.	Związek Inwalidów Wojennych RP	20
13.	Stowarzyszenie Walki z Otyłością	10
14.	Stowarzyszenie Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek	3
15.	Liga Kobiet Polskich	25
16.	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną	85
17.	Związek Sybiraków	213
18.	Polski Związek Głuchych	14

## 8. Diagnoza w obszarze **PARTYCYPACJA OBYWATELSKA I ZATRUDNIENIE.**

W celu zapewnienia udziału osób starszych w podejmowaniu decyzji dotyczących wprowadzanych w mieście rozwiązań, a dotyczących osób starszych Prezydent Miasta Stargard powołał **Zespół Doradczy ds. Seniorów**, w skład którego wchodzi przedstawiciele podmiotów III sektora działający na rzecz osób starszych. Z inicjatywy właśnie niniejszego Zespołu wdrażana jest Stargardzka Karta Seniora, a po raz drugi w 2017 roku zorganizowane zostały Stargardzkie Dni Seniora.

Miasto zapewnia także osobom starszym, niepełnosprawnym możliwość **uczestniczenia w wyborach**, organizując zgodnie z przepisami udogodnienia w zakresie możliwości głosowania przez niniejsze osoby, tj. m.in. wyznacza lokale wyborcze pozbawione barier architektonicznych, organizuje dowozy tych osób do lokali wyborczych.

Osoby starsze mają także możliwość udziału w inicjatywie dotyczącej **Budżetu Obywatelskiego** i zgłaszać swoje propozycje w zakresie realizacji określonych projektów na terenie miasta.

Kwestia zatrudniania osób starszych, bezrobotnych należy do samorządu powiatu i jest organizowana przez Powiatowy Urząd Pracy. Miasto natomiast swoje działania skupia na **pozyskiwaniu nowych inwestorów** m.in. w Parku Przemysłowym Nowoczesnych

Technologii, który uruchamiając nowe fabryki tworzy miejsca pracy m.in. dla osób w wieku 50+.

Słabiej, według grupy roboczej pracującej nad diagnozą w przedmiotowym obszarze, zagospodarowane są natomiast osoby w wieku emerytalnym, sprawne, dysponujące wolnym czasem. Ich potencjał jest nie do końca wykorzystany. Część osób starszych bardziej aktywnych angażuje się w pracę w organizacjach pozarządowych, część przejmuje na siebie rolę opiekunów wnuków. Pozostaje jednak spora grupa osób starszych, która mogłaby zaangażować się w pracę wolontariacką, albo podjąć dodatkowe zatrudnienie, brakuje jednak podmiotów, które by zajmowały się organizacją niniejszego.

## 9. Diagnoza w obszarze **INFORMACJA I KOMUNIKACJA.**

Miasto Stargard posiada swoją **stronę internetową**, na której umieszczane są w różnych zakładkach informacje dotyczące osób starszych. Nie ma jednak sprofilowanej zakładki tylko dla osób starszych. Wydaje także publikację **Stargardzki Informator Samorządowy** w nakładzie 26 tysięcy egzemplarzy miesięcznie, docierający do każdego domu w Stargardzie. Umożliwia on przekazywanie informacji o różnych istotnych sprawach miasta. Na terenie Stargardu funkcjonuje także lokalne, prywatne **radio**, które w ocenie grupy roboczej diagnozującej niniejszy obszar jest oceniane jako najbardziej pożądane źródło informacji, z którego korzystają seniorzy. Znacznie słabiej osoby starsze posługują się informacjami zamieszczanymi w Internecie.

## 10. Diagnoza w obszarze **WSPARCIE SPOŁECZNOŚCI I USŁUGI ZDROWOTNE.**

W mieście Stargard **podstawowa opieka zdrowotna** świadczona jest przez 10 niepublicznych podmiotów prowadzących działalność leczniczą w 13 przychodniach. Przychodnie zlokalizowane są w różnych rejonach miasta. Jedynie na osiedlu Lotnisko oddalonym od centrum miasta brak jest przychodni. Świadczenia finansowane są przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Na terenie miasta funkcjonuje także Samodzielny Publiczny Wielospecjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej, w ramach którego działa szpital i poradnie specjalistyczne. Na terenie miasta prowadzone są także przez podmioty niepubliczne poradnie specjalistyczne świadczące usługi zdrowotne finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia. W przypadku osób nieubezpieczonych o niskich dochodach mogą one ubiegać się o wydanie przez Prezydenta Miasta decyzji potwierdzającej prawo do korzystania bezpłatnie z opieki zdrowotnej.

Od 2017 r. Miasto włączyło się także w inicjatywę **Koperta Życia**. Koperta zawierająca podstawowe informacje o sytuacji zdrowotnej osoby starszej umieszczana jest w miejscu dostępnym dla służb ratunkowych. Preferowane jest umieszczenie koperty w lodówce i umieszczenie na niej magnesu informującego o tym, że tutaj właśnie znajduje się Koperta Życia. Koperta ma ułatwić i przyspieszyć udzielenie pomocy osobie starszej, zwłaszcza samotnej.

Miasto realizuje także **program osłonowy z zakresu szczepień**. Osoby starsze powyżej 60. roku życia, spełniające kryteria dochodowe określone w programie mogą otrzymać zasiłek celowy na zakup szczepienia przeciw grypie. Osoby starsze przygotowujące się do zabiegów operacyjnych mogą skorzystać z niniejszego świadczenia także na zakup szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B.

### **Katalog najważniejszych usług społecznych świadczonych przez Miasto na rzecz osób starszych:**

#### **1. Usługi opiekuńcze pełnione przez opiekunki z MOPS i CIS w 2016 r.:**

- 49.663 godziny usług,
- 185 osób korzystających z usług,
- koszt 1 godziny usług opiekuńczych (pełna odpłatność): 20 zł, przy czym system zniżek przewiduje obniżkę w opłatach za usługi w zależności od wysokości dochodu i sytuacji rodzinnej (od całkowitego zwolnienia, przez opłatę w wysokości 5, 10, 15, 20, 25, 30, 40, 70 i 80% kosztu usługi); ponadto usługobiorcy mogą się ubiegać o zwolnienie z odpłatności, każdorazowo rozpatrywana jest wówczas sytuacja finansowa - zarówno dochody, jak i wydatki wnioskodawcy;
- 33 opiekunki, w tym 26 zatrudnionych przez MOPS i 7 przez CIS.

#### **2. Kierowanie do domów pomocy społecznej (dane za 2016 rok):**

- 35 osób skierowanych do dps w 2016 r.,
- 7 osób oczekujących na umieszczenie w dps,
- 122 stargardzian przebywających w dps,
- 117 osobom MOPS dofinansował koszt pobytu w dps.

#### **3. Dom Dziennego Pobytu SENIOR+:**

Dom Senior+ prowadzony jest na zlecenie Miasta przez Polski Czerwony Krzyż Zachodniopomorski Oddział Regionalny i zapewnia 20 miejsc. Umożliwia opiekunom seniorów podjęcie aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki w ciągu dnia osobom starszym. Zapobiega umieszczeniu w placówkach całodobowych. Oferta Domu obejmuje aktywizację osób starszych, opiekę i rehabilitację. Odpłatność za pobyt wynosi 300 zł na miesiąc. Opłata zawiera także koszt posiłku ciepłego. Przewidziane są także zniżki w ponoszeniu opłaty dla seniorów o niższych dochodach.

#### **4. Mieszkania wspomagane:**

24 mieszkania wspomagane dla osób powyżej 55. roku życia (18 jednopokojowych i 6 dwupokojowych), w tym 13 wynajętych przez Miasto w celu dalszego podnajmowania osobom uprawnionym do lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta, zrealizowane w ramach programu „Potrzebny Dom” podprogramu „Nie Sami”. Budynek jest pozbawiony barier architektonicznych, dwukondygnacyjny, wyposażony w windę, dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo. Pomieszczenia do wspólnego użytku, w tym tarasy i świetlica

wykorzystywane m.in. do zajęć Klubu Seniora. W mieszkalnictwie tym funkcjonuje system przywołania, który zapewnia seniorom zamieszkującym w budynku poczucie bezpieczeństwa.

### **5. Bus Taxi i ulgowe ceny biletów w komunikacji miejskiej:**

Bus Taxi to usługa realizowana przez MPK i skierowana do osób starszych, niepełnosprawnych, które mają potrzebę dotarcia np. do przychodni, a nie są w stanie skorzystać z komunikacji miejskiej, nie posiadają własnych środków transportu. Osoby po 70. r. życia korzystają za darmo z komunikacji miejskiej, zaś emeryci posiadają 50 % ulgę w cenie zakupu biletów.

## **III. ANALIZA SWOT**

### **1. Przestrzenie publiczne i budynki:**

<b>Mocne strony</b>	<b>Szanse</b>
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Duża część budynków użyteczności publicznej posiada wybrane udogodnienia dla osób starszych (podjazdy, windy, toalety dla osób niepełnosprawnych).</li><li>2. W dużej części dobra nawierzchnia chodników i ścieżek rowerowych.</li><li>3. Newralgiczne przejścia dla pieszych wyposażone w ujednoliczoną sygnalizację świetlną i sygnalizację akustyczną.</li><li>4. Miejsca postojowe dla osób niepełnosprawnych wyraźnie oznakowane.</li><li>5. Nowo projektowane ciągi piesze w miarę możliwości terenowych oddzielane od jezdni pasami zieleni.</li><li>6. W miejscach głównych ciągów komunikacyjnych zlokalizowane są ławki.</li><li>7. Szczególnie uczęszczane przejścia dla pieszych są dodatkowo doświetlone.</li><li>8. Wielość parków.</li><li>9. Czyste otoczenie.</li></ol>	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Realizacja projektów finansowanych ze środków unijnych dotyczących zagospodarowania terenów rekreacyjnych.</li><li>2. Przejmowanie dróg powiatowych przez Miasto i ich sukcesywne naprawianie zgodnie z planem remontu dróg miejskich.</li><li>3. Podejmowane inicjatywy w zakresie bezpieczeństwa (programy, Miejska Rada Bezpieczeństwa).</li><li>4. Realizacja projektów z wykorzystaniem Budżetu Obywatelskiego.</li></ol>

Słabe strony	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mała liczba budynków użyteczności publicznej w pełni pozbawiona barier architektonicznych.</li> <li>2. Niewystarczająca liczba miejsc wypoczynku, zwłaszcza w przestrzeni osiedlowej.</li> <li>3. Niewystarczająca liczba ławek w ciągach komunikacyjnych, zwłaszcza tych mniej uczęszczanych.</li> <li>4. Mała ilość miejsc postojowych dla rowerów wzdłuż ścieżek rowerowych.</li> <li>5. Niewystarczająca liczba przystanków autobusowych jest wyposażona w wiaty przystankowe i ławki.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Brak lub niewystarczające środki finansowe.</li> <li>2. Brak zrozumienia inwestorów, deweloperów potrzeby realizacji zabudowy i zagospodarowania terenu dostosowanego do starzejącego się społeczeństwa i osób niepełnosprawnych.</li> <li>3. Omijanie przepisów techniczno-budowlanych przy modernizacji i przebudowie budynków z przeznaczeniem pod funkcje usługowe, mieszkalne i użyteczności publicznej.</li> </ol>

## 2. Transport:

Mocne strony	Szanse
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Rozwinięta komunikacja miejska.</li> <li>2. System ulg stosowany przy cenach biletów.</li> <li>3. Punktualność i częstotliwość komunikacji miejskiej.</li> <li>4. Możliwość transportu okazjonalnego.</li> <li>5. Funkcjonowanie taxi.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Przystępowanie przedsiębiorców zajmujących się usługami transportowymi do programu Stargardzkiej Karty Seniora.</li> <li>2. Możliwość wymiany taboru MPK.</li> <li>3. Realizacja Centrum Przesiadkowego.</li> </ol>

Słabe strony	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Broszury informacyjne niedostosowane do potrzeb osób starszych.</li> <li>2. Nie zawsze dostosowana wielkość autobusu, częstotliwość połączeń do potrzeb.</li> <li>3. Niedostosowanie niektórych połączeń w weekendy (np. połączenia z os. Lotnisko do Cmentarza).</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Rosnące ceny biletów w stosunku do możliwości finansowych osób starszych.</li> <li>2. Rosnąca ilość osób starszych korzystających z transportu miejskiego.</li> </ol>

### 3. Mieszkalnictwo:

Mocne strony	Szanse
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wdrożony przez STBS we współpracy z Miastem program "Nie Sami" z mieszkaniem dostosowanym do potrzeb osób starszych.</li> <li>2. System obniżek czynszu, z których skorzystać mogą mieszkańcy lokali komunalnych oraz lokali podnajmowanych od Miasta.</li> <li>3. System dodatków mieszkaniowych i dodatków energetycznych dla osób o niskich dochodach.</li> <li>4. Program małych ulepszeń - współfinansowany przez Miasto w celu polepszenia warunków mieszkaniowych m.in. osób starszych.</li> <li>5. Sukcesywna realizacja nowych budynków z mieszkaniem dla osób oczekujących (w tym starszych) na lokale komunalne.</li> <li>6. Możliwość zamian lokali na lokale zgodne z oczekiwaniami osób starszych (wyższy standard, niższa kondygnacja).</li> <li>7. Zmiana systemu ogrzewania w części mieszkań na terenie miasta (likwidacja pieców).</li> <li>8. Dostęp do usług opiekuńczych dla osób o różnym portfelu - dzięki ustaleniu</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych w zorganizowaniu wolontariatu na rzecz osób starszych (np. dotrzymanie towarzystwa, zrobienie zakupów).</li> <li>2. Wspieranie realizacji kolejnych inicjatyw i działań na rzecz seniora zarówno organizacji pozarządowych, jak i związków działkowców oraz organizacji przykościelnych.</li> <li>3. Zwiększenie liczby miejsc w domu dziennego pobytu dla seniorów w przypadku zwiększonego zapotrzebowania.</li> <li>4. Informowanie inwestorów o standardach w nowym budownictwie mieszkaniowym, spełniających potrzeby seniorów i osób niepełnosprawnych oraz motywowanie do ich stosowania.</li> <li>5. Planowane wyposażenie wszystkich lokali komunalnych w toalety i/lub łazienki.</li> <li>6. Zmiana w części lokali systemów ogrzewania.</li> </ol>



<p>wysokości odpłatności uzależnionej od dochodów.</p> <p>9. Szkolenie nowych opiekunek osób zależnych w Centrum Integracji Społecznej.</p> <p>10. Tworzenie warunków dla upowszechniania aktywności seniorów - dofinansowanie Klubów Seniora i Uniwersytetu Trzeciego Wieku prowadzonych przez organizacje pozarządowe, a także wprowadzenie Stargardzkiej Karty Seniora.</p>	
<p><b>Słabe strony</b></p>	<p><b>Zagrożenia</b></p>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. W większości stary i niedostosowany do potrzeb osób starszych zasób mieszkaniowy Miasta.</li> <li>2. Brak poczucia bezpieczeństwa w swoim miejscu zamieszkania w niektórych rejonach miasta.</li> <li>3. Niewystarczająca ilość nisko położonych, dobrze wyposażonych lokali w centrum miasta, które można proponować osobom starszym do zamian.</li> <li>4. Część budynków prywatnych inwestorów nadal nie uwzględnia potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.</li> <li>5. Korzystanie przez seniorów z usług opiekuńczych tylko w podstawowym zakresie (pielęgnacja, higiena) z uwagi na brak środków na sfinansowanie dodatkowych godzin pobytu opiekunki.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Brak wystarczających środków finansowych na realizację działań.</li> <li>2. Dalszy wzrost zużycia technicznego miejskiego zasobu mieszkaniowego.</li> <li>3. Brak środków finansowych u osób starszych na dostosowanie lokali do ich potrzeb.</li> <li>4. Ograniczona możliwość dostosowania lokali do potrzeb osób starszych w ramach zamian lokali na zgodne z ich oczekiwaniami.</li> <li>5. Brak technicznych możliwości modernizacji części lokali w stopniu wystarczającym w stosunku do potrzeb seniorów.</li> </ol>

#### 4. Partycypacja Społeczna:

<b>Mocne strony</b>	<b>Szanse</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Istniejące instytucje kultury.</li> <li>2. Rozwinięta oferta wydarzeń kulturalnych, zwłaszcza w okresie letnim.</li> <li>3. Komunikacja miejska umożliwiająca dotarcie do miejsca wydarzenia.</li> <li>4. Darmowe wejścia w przypadku wielu imprez, zwłaszcza organizowanych przez instytucje miejskie.</li> <li>5. Organizowanie imprez dedykowanych stricte seniorom.</li> <li>6. Bogata oferta zajęć organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów (Kluby Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku).</li> <li>7. Współpraca pomiędzy instytucjami kultury a organizacjami pozarządowymi.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Możliwe ulgi stosowane w ramach Stargardzkiej Karty Seniora.</li> <li>2. Możliwość wykorzystania radia i Stargardzkiego Informatora Samorządowego do przekazywania informacji o wydarzeniach.</li> <li>3. Zintensyfikowanie promocji Stargardzkich Dni Seniora.</li> <li>4. Zaangażowanie aktywnych seniorów do włączenia innych osób starszych (sąsiadów, znajomych, rodziny) do udziału w różnorodnych imprezach.</li> <li>5. Organizowanie przedsięwzięć międzypokoleniowych (dziadkowie – wnukowie).</li> </ol>
<b>Słabe strony</b>	<b>Zagrożenia</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ograniczona oferta wydarzeń w bezpośrednim sąsiedztwie seniorów, np. w przestrzeni osiedli.</li> <li>2. Bariery architektoniczne w niektórych budynkach przeznaczonych na organizację wydarzeń. Brak ławek na trasie dotarcia do miejsca wydarzenia.</li> <li>3. Niedostosowana dla osób starszych informacja o organizowanych wydarzeniach.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Niechęć osób starszych do uczestnictwa w organizowanych wydarzeniach.</li> </ol>

## 5. Szacunek i Inkluzja Społeczna:

<b>1.1. Analiza SWOT</b>	
<b>Mocne strony</b>	<b>Szanse</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>Osoby starsze są pełnoprawnymi uczestnikami procesu podejmowania decyzji, które ich dotyczą - na poziomie Miasta.</li> <li>Istnieje wiele organizacji, w których aktywnie działają seniorzy i które działają też na rzecz osób starszych.</li> <li>Wsparcie organizacji pozarządowych poprzez udzielanie dotacji i funkcjonowanie SCWOP.</li> <li>Otwarte na współpracę, z zakresu kreowania pozytywnego wizerunku osoby starszej, media lokalne.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Powszechna edukacja społeczna z zakresu procesu starzenia, w szczególności w szkołach.</li> <li>Kontynuacja organizacji Stargardzkich Dni Seniora.</li> <li>Możliwe ulgi stosowane w ramach Stargardzkiej Karty Seniora.</li> <li>Rozwój usług dostosowanych do preferencji i potrzeb osób starszych, w tym wolontariackich.</li> <li>Rozwój na osiedlach miejsc do spotkań i integracji.</li> </ol>
<b>Słabe strony</b>	<b>Zagrożenia</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>Zbyt małe uczestnictwo osób starszych w działalności na rzecz innych.</li> <li>Niedostateczna ilość miejsc do spotkań, integracji w otoczeniu zamieszkania, np. osiedla.</li> <li>Ogólny brak wiedzy o procesie starzenia się i osobach starszych.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Niechęć osób starszych do angażowania się w działalność na rzecz innych osób.</li> <li>Zmiany społeczne wpływające na sytuację ludzi starszych.</li> <li>Obawa osób starszych wynikająca z rozwoju technologicznego.</li> <li>Narastające zjawisko braku zrozumienia potrzeb osób starszych przez młodsze pokolenie.</li> </ol>

## 6. Partycypacja Obywatelska i Zatrudnienie:

<b>Mocne strony</b>	<b>Szanse</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>Funkcjonujące organizacje pozarządowe skupiające seniorów.</li> <li>Funkcjonujący Zespół Doradczy Prezydenta Miasta ds. Seniorów.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Sytuacja na rynku pracy, na którym brakuje pracowników.</li> <li>Zaangażowanie Stargardzkiej Izby Gospodarczej w kooperacje przedsiębiorców i osób starszych chętnych podjąć zatrudnienie.</li> <li>Zaangażowanie MOPS w kooperację osób wymagających, poza usługami opiekuńczymi,</li> </ol>

	różnych form pomocy możliwych do świadczenia przez starszych wolontariuszy.
Słabe strony 1. Brak wolontariatu osób starszych.	Zagrożenia 1. Niechętna postawa osób starszych w podejmowaniu aktywności obywatelskiej. 2. Stan zdrowia osób starszych niepozwalający na aktywność zawodową i obywatelską.

## 7. Informacja i Komunikacja:

1.2. Analiza SWOT	
Mocne strony	Szanse
<p>1. Posiadamy narzędzia, które można wykorzystać do przekazywania informacji i lepszej komunikacji w mieście ukierunkowanej bezpośrednio do stargardzkich seniorów tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-<b>lokalne radio</b> - (Twoje Radio Stargard),</li> <li>-<b>brozura Urzędu Miejskiego</b> - Stargardzki Informator Samorządowy, umożliwiający przekazywanie informacji dotyczących działań w mieście skierowanych do osób starszych, który trafia do każdego gospodarstwa domowego oraz do ogólnodostępnych miejsc w instytucjach publicznych – nakład 26 tysięcy egzemplarzy,</li> <li>-<b>Strony internetowe</b> – <a href="http://www.stargard.pl">www.stargard.pl</a>, <a href="http://www.scwop.pl">www.scwop.pl</a>, <a href="https://www.facebook.com/StargardPL/">www.facebook.com/StargardPL/</a>, oraz inne portale przeznaczone dla lokalnej społeczności tj. np.: <a href="http://www.gs24.pl">www.gs24.pl</a>, <a href="http://stargard.naszemiasto.pl">stargard.naszemiasto.pl</a>, <a href="http://wiadomosci.rii.pl">wiadomosci.rii.pl</a>, <a href="http://www.stargardzka.pl">www.stargardzka.pl</a>,</li> <li>-<b>lokalna prasa</b>- np. Dziennik Stargardzki, Tygodnik Ziemi Stargardzkiej.</li> </ul> <p>2. Duża aktywność organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych.</p>	<p>1. Zwiększenie wykorzystania dotychczasowego zasobu narzędzi umożliwiające dotarcie z informacją i komunikowanie się z osobami starszymi tj. np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-dodatkowe (stałe) audycje w lokalnym radiu,</li> <li>-udoskonalenie przekazywanych informacji w wydawanych broszurach poprzez dostosowanie czcionki, kolorystyki, zastosowanie prostego języka,</li> <li>-dostosowanie stron internetowych np. poprzez wprowadzenie zakładki dedykowanych bezpośrednio dla seniorów (dostosowanie czcionki, kolorystyki, zastosowanie prostego języka).</li> </ul>

Słabe strony	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zbyt małe akcentowanie na dostosowanie informacji i wszelkich komunikatów skierowanych do osób starszych w przystępny dla tej grupy społecznej sposób.</li> <li>2. Niewielka ilość prowadzonych zajęć, warsztatów komputerowych (oraz z zastosowaniem innych rozwiązań informatycznych np. tablet, telefon komórkowy itp.) skierowanych do seniorów.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Małe zainteresowanie osób starszych nowymi technologiami, wynikający z obaw przed uszkodzeniem drogiego sprzętu (który często jest również nieosiągalny ze względu na możliwości finansowe).</li> <li>2. Brak przystosowania osób starszych do wymogów współczesnego społeczeństwa informacyjnego.</li> <li>3. Pojawienie się nowego języka, sposobów komunikacji, stylu życia wpływających na poczucie wykluczenia ze społeczeństwa przez osoby starsze.</li> <li>4. Autodyskryminacja osób starszych, polegająca na lekceważeniu własnych potrzeb, zmniejszonym poczuciu wartości ze względu na wiek.</li> </ol>

#### 8. Wsparcie społeczności i usługi zdrowotne:

Mocne strony	Szanse
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Dobrze funkcjonujący Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zapewniający usługi opiekuńcze i miejsca w domach pomocy społecznej.</li> <li>2. Funkcjonujący Dom dziennego pobytu Senior+.</li> <li>3. Funkcjonujące mieszkania wspomagane dla osób starszych.</li> <li>4. Dostępna podstawowa opieka zdrowotna.</li> <li>5. Realizowane działania z zakresu edukacji i promocji zdrowia.</li> <li>6. Rozwinięta współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi realizującymi na zlecenie miasta usługi dedykowane osobom starszym.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Możliwość korzystania ze środków finansowych zewnętrznych przeznaczanych na zadania z zakresu polityki senioralnej.</li> <li>2. Rozwój współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej a organizacjami pozarządowymi działającymi w tym obszarze.</li> </ol>

Słabe strony	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Brak wolontariatu dla osób starszych.</li> <li>2. Opieka zdrowotna szpitalna i specjalistyczna na poziomie niespełniającym oczekiwań osób starszych.</li> <li>3. Brak wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.</li> <li>4. Brak usługi dotyczącej pomocy wytchnieniowej dla opiekunów osób starszych.</li> <li>5. Brak usługi w zakresie teleopieki.</li> <li>6. Problemy z udzielaniem pomocy osobom starszym bezdomnym i niepełnosprawnym.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Słaba wiedza osób starszych na temat dostępnych usług zdrowotnych i społecznych.</li> <li>2. Polityka rządowa w zakresie ochrony zdrowia.</li> <li>3. Niskie dochody osób starszych niepozwalające w pełni korzystać z usług.</li> </ol>

#### IV. CELE I DZIAŁANIA PROGRAMU

##### 1. Przestrzenie publiczne i budynki

<p><b>1.1. Cel główny:</b></p> <p>Dążenie do kształtowania przestrzeni publicznej w sposób mający wpływ na mobilność osób starszych, ich niezależność oraz umiejętność funkcjonowania w dotychczasowym miejscu zamieszkania.</p>
<p><b>1.2. Cele szczegółowe:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zwiększenie liczby budynków użyteczności publicznej posiadających pełne udogodnienia w zakresie korzystania z nich przez osoby starsze.</li> <li>2. Zwiększenie liczby miejsc przeznaczonych do odpoczynku, w tym udogodnienia w pokonywaniu pieszo większych odległości do celu: przychodnia, sklep, kościół, park, kino, teatr itp.</li> <li>3. Zwiększenie liczby chodników, przejść dla pieszych przystosowanych do osób starszych, niepełnosprawnych.</li> </ol>
<p><b>1.3. Działania:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wypracowanie standardu obiektu przyjaznego seniorom i propagowanie jego wdrażania w obiektach już funkcjonujących, m.in. poprzez nadawanie tytułu „Miejsce przyjazne seniorom”.</li> <li>2. Propagowanie projektowania uniwersalnego wśród inwestorów nowych obiektów, a także modernizacji i przebudowy poprzez np. wydanie informatora propagującego przykłady dobrych rozwiązań likwidujących bariery dla osób niepełnosprawnych.</li> <li>3. Tworzenie dodatkowych miejsc do odpoczynku i integracji.</li> <li>4. Kontynuacja uwzględniania przy opracowywaniu projektów i realizacji remontu dróg i chodników potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych (obniżone krawężniki, odpowiednia sygnalizacja, stojaki rowerowe, ławki).</li> </ol>

- |   |
|---|
| 5. Organizowanie wizyt audytowych w przestrzeni miejskiej.                  |
| 6. Edukacja w zakresie bezpiecznego poruszania się w przestrzeni miejskiej. |

## 2. Transport

### 2.1.Cel główny:

Rozwijanie łatwo dostępnego i niedrogiego transportu umożliwiającego osobom starszym poruszanie się w celu realizacji aktywności społecznej i obywatelskiej oraz korzystania z usług społecznych i medycznych.

### 2.2.Cele szczegółowe:

1. Rozwijanie dostosowywania infrastruktury związanej z transportem do potrzeb starzejącego się społeczeństwa.
2. Zwiększanie dostępności usług transportowych dla osób starszych.
3. Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej jako pasażera i kierowcy w środowisku lokalnym.

### 2.3.Działania:

1. Realizacja Centrum Przesiadkowego.
2. Wymiana taboru MPK, dostosowywanie infrastruktury przystankowej, połączeń oraz informacji o rozkładach jazdy do potrzeb osób starszych.
3. Pozyskiwanie przedsiębiorców świadczących usługi transportowe do programu SKS.
4. Działania edukacyjne – osoba starsza jako pasażer i kierowca (w ramach szerszego programu edukacyjnego kierowanego do seniorów).

## 3. Mieszkalnictwo

### 3.1.Cel główny:

Umożliwienie pozostania seniorów, zgodnie z ich oczekiwaniami, w dotychczasowym miejscu zamieszkania jak najdłużej poprzez dostarczenie odpowiednich usług, a osobom, które ze względu na stan zdrowia nie mogą pozostać w dotychczasowym miejscu zamieszkania, umożliwienie skorzystania z wachlarza innych możliwości – od oferty mieszkaniowej dostosowanej do ich potrzeb po odpowiednie miejsca pobytu dla osób o najniższej sprawności i samodzielności.

### 3.2.Cele szczegółowe:

1. Poszerzenie oferty usług świadczonych w miejscu zamieszkania.
2. Dostosowanie nowo budowanych przez prywatnych inwestorów budynków do potrzeb seniorów i osób niepełnosprawnych ruchowo.
3. Dostosowanie mieszkań do potrzeb seniorów.
4. Poszerzenie oferty skierowanej do osób starszych w pobliżu ich miejsca zamieszkania.

### 3.3.Działania:

1. Dostosowanie zakresu usług opiekuńczych świadczonych przez wykwalifikowane opiekunki zgodnie ze zwiększającym się zapotrzebowaniem (zwiększanie zatrudnienia opiekunek) i dostosowywanie wysokości odpłatności za usługi wraz z systemem ulg.

2. Rozwinięcie nie wymagających kwalifikacji usług wsparcia seniorów realizowanych poprzez wolontariat.
3. Stopniowe wprowadzenie systemu przywołania.
4. Informowanie inwestorów o standardach w nowym budownictwie mieszkaniowym, spełniających potrzeby seniorów i osób niepełnosprawnych oraz motywowanie do ich stosowania.
5. Priorytetowe traktowanie seniorów oczekujących na zamianę lokali.
6. Upowszechnienie informacji o rejestrze zamian między stronami.
7. Likwidacja barier i dostosowanie mieszkań do potrzeb seniorów
8. Upowszechnienie informacji o możliwości skorzystania ze środków PRFON na likwidację barier i dostosowanie mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych
9. Rozwijanie sieci klubów seniora - w różnych dzielnicach miasta.

#### 4. Partycypacja Społeczna

<b>4.1.Cel główny:</b>
Rozwijanie motywowania do udziału i możliwości uczestnictwa osób starszych w wydarzeniach kulturalnych, społecznych organizowanych na terenie miasta.
<b>4.2.Cele szczegółowe:</b>
1. Zwiększenie dostępu osób starszych do informacji o organizowanych wydarzeniach.
2. Ograniczanie utrudnień komunikacyjnych i lokalizacyjnych w dostępie do aktywnego uczestnictwa w wydarzeniach.
3. Promowanie przedsięwzięć i udziału w nich osób starszych.
<b>Działania:</b>
1. Dostosowanie informacji zamieszczanej w Stargardzkim Informatorze Samorządowym do potrzeb osób starszych.
2. Prowadzenie akcji zachęcających osoby starsze do udziału w wydarzeniach.
3. Przeanalizowanie możliwości i realizacja większej liczby ławek na terenie miasta, zwłaszcza w ciągach komunikacyjnych prowadzących do miejsc wydarzeń.
4. Wprowadzenie jako standardu organizacji imprezy wymogu m.in. zabezpieczenia miejsc postojowych, dojazdów, toalet dla osób niepełnosprawnych.
5. Promowanie organizacji i realizacja wydarzeń w przestrzeniach osiedlowych.

#### 5. Szacunek i Inkluzja Społeczna

<b>5.1.Cel główny:</b>
Zwiększenie szacunku dla osób starszych i udziału seniorów w życiu społecznym.
<b>5.2.Cele szczegółowe:</b>
1. Zwiększenie dostępu do informacji o procesie starzenia się.
2. Zwiększenie informacji o działaniach organizacji skupiających seniorów.
3. Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej.
<b>5.3.Działania:</b>
1. Prowadzenie edukacji nt. procesu starzenia się dla różnych grup wiekowych.
2. Podtrzymywanie organizacji Stargardzkich Dni Seniora.



3. Promowanie integracji międzypokoleniowej – informacja o takich przedsięwzięciach w SIS, lokalnych mediach.

## 6. Partycypacja Obywatelska i Zatrudnienie

<b>6.1.Cel główny:</b>
Rozwijanie aktywności obywatelskiej i zatrudnienia osób starszych.
<b>6.2.Cele szczegółowe:</b>
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Zapewnienie udziału osób starszych w podejmowaniu decyzji dotyczących funkcjonowania osób starszych na terenie miasta.</li><li>2. Rozwijanie możliwości zatrudnienia osób starszych.</li><li>3. Stworzenie możliwości aktywności wolontariackiej osób starszych.</li></ol>
<b>6.3.Działania:</b>
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Funkcjonowanie Zespołu Doradczego ds. Seniorów.</li><li>2. Prowadzenie przez SIG kooperacji przedsiębiorców i osób starszych.</li><li>3. Utworzenie Centrum Wolontariatu osób starszych.</li></ol>

## 7. Informacja i Komunikacja

<b>7.1. Cel główny:</b>
Zwiększenie dostępu osób starszych do informacji służącej zaspokajaniu potrzeb i aktywnemu starzeniu się.
<b>7.2. Cele szczegółowe:</b>
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Zwiększenie wykorzystania możliwości posiadanych narzędzi komunikacyjnych.</li><li>2. Rozwijanie umiejętności osób starszych w zakresie korzystania z nowych technologii.</li><li>3. Dostosowanie komunikatów do potrzeb osób starszych.</li></ol>
<b>7.3. Działania:</b>
<ol style="list-style-type: none"><li>1. Podjęcie współpracy z lokalnym radiem w celu utworzenia audycji skierowanej do stargardzkich seniorów.</li><li>2. Utworzenie dodatkowej zakładki „Senior” na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Miejskiego, w której wszelkie informacje skierowane do osób starszych sporządzane będą w przystępny dla tej grupy społecznej sposób.</li><li>3. Organizowanie szkoleń dla osób starszych z zakresu nowych technologii, w tym wykorzystywanie wolontariatu i uczniów stargardzkich szkół.</li><li>4. Opracowanie standardów informacji przekazywanych osobom starszym i ich rozpowszechnianie wśród instytucji.</li></ol>

## 8. Wsparcie społeczności i usługi zdrowotne

<b>8.1.Cel główny:</b>
Zwiększanie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych umożliwiających osobom starszym utrzymanie dobrego stanu zdrowia i samodzielności.
<b>8.2.Cele szczegółowe:</b>
1. Zapewnienie osobom starszym dostępu do informacji o możliwych usługach. 2. Rozwijanie usług na rzecz osób starszych. 3. Umacnianie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi usługi zdrowotne i społeczne na rzecz osób starszych.
<b>8.3.Działania:</b>
1. Opracowanie, aktualizowanie i wydawanie informatora o dostępnych usługach na rzecz osób starszych.
2. Realizacja dotychczasowych form usług wg zapotrzebowania osób starszych (tj. w szczególności usług opiekuńczych, miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia).
3. Wspieranie w formie finansowej i pozafinansowej podmiotów realizujących usługi zdrowotne i społeczne.
4. Organizacja nowych usług, w szczególności w postaci np. wolontariatu, teleopieki, wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.
5. Promocja zdrowia.

## V. REALIZATORZY I FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizatorami Programu będą podmioty strukturalnie i kapitałowo powiązane z Samorządem Miasta Stargard oraz podmioty II i III sektora, które wyrażą chęć włączenia się w przedsięwzięcia realizowane na rzecz seniorów poprzez współpracę formalną i nieformalną. Katalog realizatorów obejmuje więc:

- 1) Urząd Miejski,
- 2) jednostki organizacyjne podległe Prezydentowi Miasta, w tym w szczególności jednostki organizacyjne pomocy społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, zakłady budżetowe, spółki miejskie,
- 3) organizacje pozarządowe,
- 4) podmioty prowadzące działalność leczniczą,
- 5) przedsiębiorcy.

Zakłada się, że finansowanie Programu będzie realizowane w szczególności w oparciu o budżet miasta Stargard obejmujący środki na realizację zadań własnych miasta i zleconych z zakresu administracji rządowej, a także o środki pozyskiwane ze źródeł zewnętrznych i pochodzących w szczególności z programów rządowych i unijnych oraz środki pozostałych realizatorów, tj. w szczególności spółek miejskich, podmiotów III sektora i przedsiębiorców.

## **VI. NADZÓR I KOORDYNACJA PROGRAMU**

Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Prezydent Miasta Stargard. Koordynacja realizacji Programu zostaje powierzona Wydziałowi Polityki Społecznej. Ciałem opiniodawczo – doradczym Prezydenta w zakresie realizacji Programu będzie Zespół Doradczy Prezydenta Miasta ds. Seniorów.

## **VII. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU**

W ramach monitoringu realizacji Programu Wydział Polityki Społecznej przygotowuje corocznie Informację o realizacji Programu i przedkłada ją Prezydentowi Miasta po uprzednim zaopiniowaniu przez Zespół Doradczy Prezydenta Miasta ds. Seniorów.

## WYKAZ PODMIOTÓW ZAANGAŻOWANYCH W TWORZENIE PROGRAMU

Lp	Nazwa podmiotu	Adres	Strona internetowa
1	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy w Stargardzie	73-110 Stargard ul. Szczecińska 17 tel. 91 834 52 22	pzeri.stargard.pl
2	Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Stargardzie	73-110 Stargard ul. Piłsudskiego 105 tel. 91 563 71 05	utw.stargard.pl
3	Stowarzyszenie Potrzebny Dom w Stargardzie	73-110 Stargard ul. Struga 29 tel. 91 819 24 20	potrzebnydom.stargard.pl
4	Związek Emerytów i Rencistów Policyjnych, Koło nr 13 w Stargardzie	73-110 Stargard	
5	PCK, Zachodniopomorski Oddział Okręgowy w Szczecinie, Oddział Rejonowy w Stargardzie	73-110 Stargard ul. Limanowskiego 24 tel. 91 577 23 00	pck.szczecin.pl
6	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie	73-110 Stargard ul. Warszawska 9a tel. 91 578 45 71	mops.stargard.pl
7	Stargardzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego, Spółka z o.o.	73-110 Stargard ul. Struga 29 tel. 91 578 47 50	tbs.stargard.pl
8	Stargardzkie Centrum Kultury	73-110 Stargard ul. Piłsudskiego 105 tel. 91 758 32 31	sck.stargard.pl
9	Książnica Stargardzka	73-110 Stargard ul. Mieszka I 1 tel. 91 578 82 40	ksiaznica.stargard.pl
10	Muzeum Archeologiczno – Historyczne	73-110 Stargard ul. Rynek Staromiejski 2-4 tel. 91 578 38 35	muzeum-stargard.pl
11	Ośrodek Sportu i Rekreacji, Spółka z o.o.	73-110 Stargard ul. Szczecińska 35 tel. 91 573 23 34	osir.stargard.pl
12	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej, Spółka z o.o.	73-110 Stargard ul. Okrzei 6 tel. 91 577 12 74	mpgk.stargard.pl
13	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji, Spółka z o.o.	73-110 Stargard ul. Składowa 1 tel. 91 573 22 13	mzk.stargard.pl
14	Zarząd Usług Komunalnych	73-110 Stargard ul. I Brygady 35 Tel. 91 834 18 30	zuk-stargard.pl
15	Stargardzka Izba Gospodarcza	73-110 Stargard ul. I Brygady 35 tel. 91 578 64 40	sig.stargard.pl

16	Urząd Miejski w Stargardzie w tym; 1) Wydział Polityki Społecznej, 2) Wydział Kultury, Sportu, Turystyki i Promocji, 3) Wydział Edukacji, 4) Wydział Gospodarki Przestrzennej, 5) Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, 6) Wydział Inżynierii, 7) Biuro Prezydenta Miasta, 8) Wydział Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych, 9) Wydział Informatyki, 10) Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi.	73-110 Stargard ul. Hetmana Stefana Czarneckiego 17tel. 91 578 48 81	stargard.pl
----	--	---	-------------

**UŻYTE W PROGRAMIE SKRÓTY:**

UM – Urząd Miejski w Stargardzie,

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie,

SCK – Stargardzkie Centrum Kultury,

MDK – Młodzieżowy Dom Kultury w Stargardzie,

MAH – Muzeum Archeologiczno – Historyczne w Stargardzie,

STBS – Stargardzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego, Spółka z o.o.,

ZUK – Zarząd Usług Komunalnych w Stargardzie,

PEC – Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Stargardzie, Spółka z o.o.,

MPGK – Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Stargardzie, Spółka z o.o.,

OSiR – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Stargardzie, Spółka z o.o.,

MPK – Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji w Stargardzie,

SANEPID – Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Stargardzie,

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy w Stargardzie,

CSC – Centrum Socjalne Caritas w Stargardzie,

CIS – Centrum Integracji Społecznej w Stargardzie,

SCWOP – Stargardzkie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych,

dps – dom pomocy społecznej.